

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: sędzia Ireneusz Lejczak (spr.)

Sędziowie: Barbara Staśkiewicz

Grażyna Szyburska-Walczak

Protokolant: Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2019 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z odwołania Ł. W.

przeciwko Skarbowi Państwa – Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej we W.

o uchylenie kary dyscyplinarnej

na skutek odwołania Ł. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 maja 2019 r. sygn. akt VII P 9/18

I zmienia zaskarżony wyrok w pkt I oraz poprzedzające go Orzeczenie nr (...) wydane w postępowaniu odwoławczym przez Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej we W. z dnia 26 kwietnia 2018 r. w ten sposób, że za przewinienia służbowe wymienione w tym orzeczeniu wymierza odwołującemu się Ł. W. karę ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby w Służbie Więziennej,

II. zmienia pkt II zaskarżonego wyroku w ten sposób, że wzajemnie znosi koszty postępowania przed Sądem I instancji,

III. dalej idącą apelację oddala,

IV. prostuje oczywistą omyłkę pisarską zawartą w komparycji zaskarżonego wyroku w ten sposób, że prawidłowo określa stronę pozwaną jako: Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej we W.,

V. znosi wzajemnie koszty postępowania w postępowaniu apelacyjnym.

		– Na oryginale właściwe podpisy –

UZASADNIENIE

Powód Ł. W. wniósł „skargę” na orzeczenie nr (...) Dyrektora Aresztu Śledczego w Ś. i orzeczenie nr (...) wydane w postępowaniu odwoławczym przez Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej we W. wnosząc o zmianę nałożonej na niego kary dyscyplinarnej wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe poprzez uniewinnienie obwinionego. Na rozprawie w dniu 14.11.2018r. pełnomocnik powoda oznaczył stronę pozwaną jako Skarb Państwa – Inspektorat Służby Więziennej we W..

Strona pozwana we wniesionej przez prawidłowo umocowanego pełnomocnika (k: 28) odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i prawidłowe oznaczenie strony pozwanej jako Skarb Państwa – Inspektorat Służby Więziennej we W..

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 29.05.2019 r. oddalił odwołanie (pkt I) i zasądził na rzecz Skarbu Państwa – Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej we W. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II).

Sąd Okręgowy ustalił, że Ł. W. z dniem 20 października 2006 r. został przyjęty do służby więziennej na okres służby przygotowawczej na stanowisku młodszego inspektora kwatermistrzowskiego w Areszcie Śledczym w Ś. i uzyskał stopień młodszego chorążego służby więziennej. Powód z dniem 2 lipca 2010 r. uzyskał stopień podporucznika służby więziennej, z dniem 1 sierpnia 2010 r. powierzono mu pełnię obowiązków na stanowisku kierownika działu kwatermistrzowskiego, zaś z dniem 11 listopada 2013 r. nadano mu stopień porucznika służby więziennej.

Na podstawie zakresu obowiązków kierownika działu kwatermistrzowskiego Aresztu Śledczego w Ś. podlegał on bezpośrednio Dyrektorowi Aresztu Śledczego w Ś.. Odpowiadał też za całokształt prac związanych z działem kwatermistrzowskim w tym zobowiązany był do m.in.:

- ustalania potrzeb materiałowych oraz przestrzegania ich prawidłowej realizacji,
- planuje potrzeby środków finansowych w zakresie działalności służby kwatermistrzowskiej,
- organizuje sprawna pracę podległego działu i pilnuje realizację całości statutowych zadań działu,
- organizuje i prowadzi wewnątrz działu szkolenia zawodowe,
- realizuje zadania z zakresu BHP i nadzoruje i kontroluje prawidłowość przygotowania dokumentów dotyczących działu kwatermistrzowskiego,
- kontroluje prowadzoną ewidencję i dokumentację służby kwatermistrzowskiej,
- przestrzega terminowości sporządzania sprawozdań
- dba o właściwe zabezpieczenia mienia przed pożarem i kradzieżą,
- sprawuje nadzór nad pracą, czystością i porządkiem w pomieszczeniach będący w gestii działu kwatermistrzowskiego (kuchnia, łazienka, warsztaty itd.),
- zapewnia należyte przygotowanie składników majątkowych do inwentaryzacji i likwidacji składników majątkowych jednostki,
- podejmuje działania zmierzające do oszczędnej i racjonalnej gospodarki materiałami, paliwami, energią i wodą,
- prowadzi nadzór nad prawidłowym prowadzeniem dziennika robót konserwacyjno-remontowych,

Nadto na kierownika działu kwatermistrzowskiego były nałożone obowiązki w zakresie realizacji zadań obrony cywilnej, przestrzegania przepisów przeciwpożarowych, realizacji zadań ochronnych

W Areszcie Śledczym w Ś. w dniu 21 sierpnia 2017 r. funkcjonariusze OISW we W. przeprowadzili jego wizytację, która miała na celu sprawdzenie stanu zabezpieczeń ochronnych jednostki, wydatkowania środków budżetowych w zakresie pozapłacowych wydatków bieżących, stanowiących o kosztach funkcjonowania jednostki. W Wystąpieniu z wizytacji jednostki z dnia 31 sierpnia 2017 r. ustalono, że w zakresie spraw dotyczących służby kwatermistrzowskiej występują uchybienia:

- dotyczące zabezpieczenia prawidłowego działania bramy wjazdowej zewnętrznej,
- niewłaściwe warunki panujące na posterunkach zewnętrznych,
- na pasie ochronnym,
- wykorzystywanie niezgodnie z przeznaczeniem pomieszczenia, gdzie znajduje się węzeł technologiczny,
- brak odpowiednich warunków sanitarnych w łaźni,
- brak odpowiedniego nadzoru nad wyposażeniem cel mieszkalnych,
- w gospodarowaniu składnikami majątkowymi w jednostce,
- niewystarczające eliminowanie stwierdzonych usterek w celach mieszkalnych,
- brak działań zmierzających do ograniczenia zużycia wody,
- brak wystarczających napraw instalacji centralnego ogrzewania,
- brak dostosowania systemu kontroli krat przy wejściu do pawilonu mieszkalnego do Wytycznych nr (...) z dnia 4 października 2011 r.,
- brak odpowiedniego zabezpieczenia rozdzielni elektrycznych,
- brak właściwej procedury usuwania drobnych usterek zgłaszanych przez osadzonych,
- brak odpowiedniego dostępu do jadłospisów,
- niewystarczające działania w zakresie ograniczenia ilości klódek i kluczy patentowych,
- brak właściwego nadzoru nad ładem i porządkiem panującym w pomieszczeniach jednostki,
- brak rozmieszczenia sprzętu kwaterunkowego w sposób umożliwiający skuteczną kontrolę zachowań osadzonych.

Ł. W. w dniu 8 września 2017 r. poinformował Dyrektora Aresztu Śledczego w Ś. o sposobie wykonania poleceń powizytacyjnych (k. 187 akt dyscyplinarnych).

W dniach 2-4 października 2017 r. W Areszcie Śledczym w Ś. została przeprowadzona kontrola w trybie uproszczonym przez funkcjonariuszy Biura Spraw Wewnętrznych CZSW w W.. Po przeprowadzeniu czynności, sprawdzeniu dokumentacji oraz odbyciu rozmów z funkcjonariuszami osoby kontrolujące stwierdziły nieprawidłowości w pracy działu kwatermistrzowskiego. W sprawozdaniu z kontroli z dnia 26 października 2017 r. ustalono, że nie zrealizowano zakresu prac wynikających z Protokołów z przeglądu zabezpieczeń techniczno-ochronnych oraz sprawności sprzętu i urządzeń z dnia 06 maja 2016 r. i 02 listopada 2016 r. Stwierdzono, że harmonogramy robót konserwacyjnych na 2017 r. nie zostały zatwierdzone przez dyrektora, co pozostaje w sprzeczności z §30 Wytycznych nr 1/2011 Dyrektora

Generalnego Służby Więziennej z dnia 3 marca 2011 r. w sprawie gospodarowania przez jednostki organizacyjne Służby Więziennej nieruchomościami pozostającymi w ich trwałym zarządzie. Ujawniono także fakt, że protokoły z jesiennych przeglądów roboczych obiektów i urządzeń jednostki z lat 2015-2016 nie spełniają wymogów określonych w §25 i § 27 Wytycznych nr 1/2011 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 3 marca 2011 r. w sprawie sposobu gospodarowania przez jednostki organizacyjne Służby Więziennej nieruchomościami, pozostającymi w ich trwałym zarządzie. Nieprecyzyjnie określono zakres prac remontowo - konserwacyjnych, nie ujęto w harmonogramie zakresu robót niewykonanych w latach ubiegłych oraz przyczyn ich niewykonania, a także stwierdzono, że nazwa harmonogramu jest nieprawidłowa.

Następnie w dniach 14-24 listopada 2017 r. w Areszcie Śledczym w Ś. specjaliści OISW we W., tj. por. T. W. - p.o. specjalisty OISW we W., mjr R. K. - specjalista OISW we W., p. B. S. - starszy specjalista OISW we W. przeprowadzili kontrolę w trybie uproszczonym. W wyniku tej kontroli ustalono szereg nieprawidłowości i uchybień, świadczących o nieprzestrzeganiu w pełni niektórych przepisów regulujących działalność służby kwatermistrzowskiej. Szereg nieprawidłowości i uchybień dotyczył pracy i działalności służb wchodzących w skład działu kwatermistrzowskiego (służby żywnościowej, mundurowej, kwaterunkowo - eksploatacyjnej, konserwacyjno -remontowej), a wiele nieprawidłowości dotyczyło bezpośrednio wykonywania obowiązków przez kierownika działu, świadczących o niewystarczających działaniach kontrolno - nadzorczych nad wykonywaniem zadań przez podległych funkcjonariuszy. Nieprawidłowości dotyczyły nieinformowania dyrektora jednostki o wynikach przeprowadzanych w dziale kontrolach, jak również braku dokumentów potwierdzających przeprowadzenie takich kontroli, braku dokumentacji związanej z przeprowadzeniem większości szkoleń zaplanowanych w planach szkoleń dla funkcjonariuszy, braku racjonalnego gospodarowania składnikami majątkowymi od 2013 r., a także nieprawidłowego prowadzenia książki obiektu budowlanego. Stwierdzono również, że nie wykonano w pełnym zakresie poleceń zawartych w poleceniach po wizytacji Dyrektora Okręgowego SW we Wrocławiu z dnia 21 sierpnia 2017 r.

Na skutek tego po przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego orzeczeniem nr (...) z dnia 26 lutego 2018 r. mjr B. L. dyrektor Aresztu Śledczego w Ś. orzekł o uznaniu por. Ł. W. - kierownika działu kwatermistrzowskiego w Areszcie Śledczym w Ś.

- winnym zarzucanych mu czynów i na podstawie art. 232 pkt 4 w związku z art. 239 ust. 1 i 2 pkt. 3 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. 2017 r. poz. 631 z późn. zm.) wymierzył mu karę dyscyplinarną wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe – stanowisko specjalisty w dziale kwatermistrzowskim.

Od przedmiotowego orzeczenia pełnomocnik powoda wniósł odwołanie do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej we W. za pośrednictwem Dyrektora Aresztu Śledczego w Ś.. (odwołanie z dnia 5 marca 2018 r.). Wskazane wyżej orzeczenie zaskarżył w całości na korzyść obwinionego w oparciu o zarzut rażącej niewspółmierności kary - wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe, która w jego ocenie jest zbyt surowa, nie odpowiada zawinieniu, której brak społecznej szkodliwości czynów. Podnosząc powyższy zarzut wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uniewinnienie obwinionego.

Orzeczeniem nr (...) wydanym w postępowaniu odwoławczym przez Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej we W. z dnia 26 kwietnia 2018 r. wobec Ł. W. obwinionego o naruszenie dyscypliny służbowej poprzez brak skutecznego nadzoru nad prawidłowością wykonywania obowiązków służbowych, a także czyn sprzeczny ze złożonym ślubowaniem oraz niedopełnienie obowiązków służbowych określonych w art. 157 ust. 1 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz. U. 2017 r. poz. 631 z późn. zm.) w zakresie:

1. postępowania zgodnie ze złożonym ślubowaniem określonym w art. 41 ust.1 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz. U. 2017 r. poz. 631 z późn. zm.)
2. przestrzegania przepisów wydanych na podstawie ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, a w szczególności przepisów § 14 i § 15 pkt 1-2, 4-5 Regulaminu Nr 2/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 18 października 2010 r. w sprawie sposobu pełnienia służby przez funkcjonariuszy Służby Więziennej

3. przestrzegania przepisów wydanych na podstawie ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, a w szczególności przepisów § 7 Regulaminu Nr 1/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 18 października 2010 r. w sprawie zasad etyki zawodowej funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej;
4. Niedopełnienia obowiązków określonych w § 25- 30 wytycznych nr1/2011 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 3 marca 2011 r. w sprawie sposobu gospodarowania przez jednostki organizacyjne Służby Więziennej nieruchomościami, pozostającymi w ich trwałym zarządzie;
5. Niedopełnienia obowiązków przeprowadzenia kontroli wewnętrznych w dziale kwatermistrzowskim wynikających z Zarządzenia Nr 25/2017 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzenia kontroli wewnętrznej w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej oraz nieudokumentowania przeprowadzonych powyższych kontroli;
6. Niezrealizowania wszystkich szkoleń wewnątrzdziałowych przewidzianych w planie szkoleń oraz nieudokumentowania realizacji ww. szkoleń;
7. Niezrealizowania obowiązku racjonalnego składnikami majątkowymi od 2013 r.;
8. Niedopełnienia obowiązku prawidłowego prowadzenia książki obiektu budowlanego dla budynku penitencjarnego;
9. Niewykonania poleceń nr 6, 8, 9 , 12 oraz częściowo polecenia nr 5 po wizytacji z dnia 21 sierpnia 2017 r. przeprowadzonej przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej we W.

- co podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej na podstawie art. 230 ust. 1, 2 i ust. 3 pkt 2 i 4 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2017 r. poz. 631 z późn. zm.) utrzymano w mocy orzeczenie Dyrektora Aresztu Śledczego w Ś. nr (...) z dnia 26 lutego 2018 r. o wymierzeniu Ł. W. kary dyscyplinarnej wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe.

Ł. W. naruszył dyscyplinę służbową poprzez brak skutecznego oraz właściwego nadzoru nad prawidłowością wykonywania obowiązków służbowych, co jest sprzeczne ze złożonym ślubowaniem i stanowi niedopełnienie obowiązków służbowych określonych w art. 157 ust. 1 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. 2017 r. poz. 631 z późn. zm.) poprzez:

- 1) niedopełnienia obowiązków określonych w § 25 - 30 wytycznych nr 1/2011 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 3 marca 2011 r. w sprawie sposobu gospodarowania przez jednostki organizacyjne Służby Więziennej nieruchomościami, pozostającymi w ich trwałym zarządzie, albowiem:
  - nie przedstawiono do zatwierdzenia dyrektorowi jednostki Harmonogramu robót konserwacyjnych na 2017 rok, co jest sprzeczne z § 30 Wytycznych nr 1/2011 Dyrektora Generalnego z dnia 3 marca 2011 roku w sprawie gospodarowania przez jednostki organizacyjne Służby Więziennej nieruchomościami pozostającymi w ich trwałym zarządzie, co doprowadziło do tego, że w październiku 2017 r. jednostka nie dysponowała dokumentem stanowiącym podstawę wdrożenia robót konserwacyjnych do wykonania;
  - nieprawidłowo opracowano dokumentację z jesiennych przeglądów roboczych obiektów i urządzeń jednostki w latach 2015-2016, co jest niezgodne z § 25 i 27 Wytycznych nr 1/2011 Dyrektora Generalnego z dnia 3 marca 2011 roku w sprawie gospodarowania przez jednostki organizacyjne Służby Więziennej nieruchomościami pozostającymi w ich trwałym zarządzie;
  - nie sporządzono protokołów konieczności w związku z realizacją prac konserwacyjnych nieujętych w Harmonogramie robót konserwacyjnych na 2017 r., co jest niezgodne z § 29 Wytycznych nr 1/2011 Dyrektora

Generalnego z dnia 3 marca 2011 r. w sprawie gospodarowania przez jednostki organizacyjne Służby Więziennej nieruchomościami pozostającymi w ich trwałym zarządzie;

2) niedopełnienia obowiązków przeprowadzenia kontroli wewnętrznych w dziale kwatermistrzowskim wynikających z Zarządzenia Nr 25/2017 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzenia kontroli wewnętrznej w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej oraz niedokumentowania przeprowadzonych powyższych kontroli, albowiem:

- nie przeprowadzono w roku 2017 kontroli wewnętrznej, zgodnie z §5 ust. 1 i 5 Zarządzenia nr 25/2017 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 07.04.2017r w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli wewnętrznej w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej;
- nie zrealizowano wszystkich szkoleń wewnątrz działowych przewidzianych w planie szkoleń oraz niedokumentowania realizacji ww szkoleń, albowiem:
- nie przeprowadzono szkoleń wewnątrz-działowych w latach 2016 i 2017 (zrealizowano jedynie 4 szkolenia z 11 zaplanowanych w każdym roku), które są formą doskonalenia funkcjonariuszy organizowanych jako doskonalenie okręgowe, co stoi w sprzeczności nie tylko z pkt I ppkt 6 zakresu obowiązków z dnia 03.04.2017r. ale również §88, 89, 91, 92 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 lipca 2010 roku w sprawie szkolenia oraz doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy Służby Więziennej;

3) niezrealizowania obowiązku racjonalnego gospodarowania składnikami majątkowymi od 2013 r. albowiem:

- nie wprowadzono do realizacji zadań wynikających z Protokołów z przeglądów stanu zabezpieczeń techniczno - ochronnych oraz sprawności sprzętu i urządzeń Areszt Śledczego w Ś. z dnia 06 maja 2016 r. i 02 listopada 2016 r., a na takie odstępstwo obwiniony nie uzyskał zgody dyrektora jednostki;
- nie zrealizowano obowiązku racjonalnego gospodarowania składnikami majątkowymi od 2013 r. „które wynikają z §5 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 kwietnia 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania niektórymi składnikami majątku Skarbu Państwa (Dz. U. 2017 poz. 729);

4) niedopełnienia obowiązku prawidłowego prowadzenia książki obiektu budowlanego dla budynku penitencjarnego, albowiem:

- nie zapewniono prawidłowego prowadzenia Książki obiektu budowlanego dla budynku penitencjarnego, w której ostatnie zapisy pochodziły z roku 2013, co narusza art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 04.07.1994 roku Prawo budowlane (Dz.U. 2017 poz.1332), § 16 Wytycznych nr 1/2011 Dyrektora Generalnego z dnia 3 marca 2011 roku w sprawie gospodarowania przez jednostki organizacyjne Służby Więziennej nieruchomościami pozostającymi w ich trwałym zarządzie, pkt. I ppkt 9 Zakresu Obowiązków z dnia 03.04.2017 r., a także w zakresie niewskazania osoby, do dokonywania wpisów we wskazanej książce co narusza pkt. I ppkt 3 zakresu obowiązków z dnia 03.04.2011 r.;

5) niewykonania poleceń nr 6, 8, 9, 12 oraz częściowo polecenia nr 5 po wizytacji z dnia 21 sierpnia 2017 r. przeprowadzonej przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej we W., albowiem:

- zaniechano wykonania poleceń przełożonego wydanych w wyniku wizytacji Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej we W. w dniu 21.08.2017 roku, w zakresie:

a)

a) sporządzenia i przedstawienia dyrektorowi jednostki dokumentacji z przeglądu cel mieszkalnych (polecenie mjr. W. S.z dnia 01.09.2017 r. odnoszące się do polecenia nr 6 Dyrektora Okręgowego SW we Wrocławiu z Wystąpienia z wizytacji jednostki);

b) podjęcia zdecydowanych działań od 01.09.2017 r. do czasu kolejnej kontroli, która miała miejsce w okresie 14-24 listopada 2017 r. (polecenie mjr. W. S. z dnia 01 września 2017 r. odnoszące się do polecenia nr 9 Dyrektora Okręgowego SW we Wrocławiu z Wystąpienia z wizytacji jednostki) dotyczących wyeliminowania istniejących ściennych baterii umywalkowych w celu ograniczenia znacznego zużycia wody w jednostce, a jedynie zaplanowanie dokonania analizy opłacalności wymiany, czego też nie uczyniono we wskazanym powyżej okresie;

c) dokonania zaplanowanego na październik 2017 r. odświeżenia pomieszczeń łaźni poprzez usunięcie odpadającego tynku oraz pomalowanie ścian, co miało na celu poprawę warunków pracy funkcjonariuszy i zapewnienie odpowiednich warunków sanitarnych w łaźni (polecenie mjr. W. S. z dnia 01.09.2017 r. odnoszące się do polecenia nr 5 Dyrektora Okręgowego SW we Wrocławiu z Wystąpienia z wizytacji jednostki).

Zarzuty postawione obwinionemu, dotyczące niewykonania poleceń nr 8 i 12 po wizytacji z dnia 21 sierpnia 2017 r., w oparciu o wyjaśnienia por. Ł. W., a także w oparciu o pozostały zgromadzony materiał dowodowy dyrektor Aresztu Śledczego w Ś. nie uznał za udowodnione i zawinione przez por. Ł. W..

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie powoda podlegało oddaleniu.

Rozpoczynając rozważania w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy uznał, że sądowe postępowanie odwoławcze jest mającą kontrolny charakter konsekwencją postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przed przełożonym dyscyplinarnym, a następnie przed wyższym przełożonym dyscyplinarnym.

Odnosząc się do meritum, Sąd I instancji przywołał art. 230 ust. 1, 2 i ust. 3 pkt. 2 i 4, art. 232, art. 235 ust. 1 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej oraz uznał, że przeprowadzone wobec powoda postępowanie dyscyplinarne dało wystarczający materiał do ukarania go. Odnosząc się kolejno sąd zauważył, że nie przedstawienie przez powoda Dyrektorowi Aresztu Śledczego w Ś. do zatwierdzenia harmonogramu robót konserwacyjnych na 2017 r. jest niewątpliwe, co potwierdziły ustalenia kontroli w trybie uproszczonym przeprowadzonej w okresie 2-4 października 2017 r. przez funkcjonariuszy Biura Spraw Wewnętrznych CZSW. Za powyższe odpowiedzialny był powód, a skutkowało to tym, że areszt śledczy nie dysponował dokumentem stanowiącym podstawę do wdrożenia robót konserwacyjnych do wykonania. Niedopełnienie powyższego stanowi uchybienie § 30 wytycznych nr 1/2011 Dyrektora Generalnego z dnia 3 marca 2011 r. w sprawie gospodarowania przez jednostki organizacyjne służby więziennej nieruchomościami pozostającymi w ich trwałym zarządzie. Skutkiem tego było też nie spełnienia wymogu sporządzenia protokołów konieczności w związku z realizacją zadań konserwacyjnych nieujętych w harmonogramie robót konserwacyjnych na 2017 r. Odpowiedzialność za to ponosi również powód, a takie zaniechanie jest niezgodne z § 29 wytycznych nr 1/2011. Sąd nie zgodził się z zeznaniami powoda, które zmierzały do zbagatelizowania ww. zarzutów.

Co do zarzutu z pkt. 2 orzeczenia, to niekwestionowanym jest, że istniał obowiązek przeprowadzania kontroli wewnętrznych po stronie powoda w oparciu o zasady wymienione w zarządzeniu nr 25/2017 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli wewnętrznej w jednostkach organizacyjnych służby więziennej, który został przez niego złamany poprzez ich częściowe nie przeprowadzenie oraz nieudokumentowanie przeprowadzonych kontroli.

Oдноśnie szkoleń wewnątrzdziałowych za lata 2016-2017 to przewidziano przeprowadzenie ich w ilości po 11 co roku, z czego w 2016 r. odbyły się dwa, a w 2017 r. cztery. Tu Sąd uznał, że powód nie wykazał istnienia obiektywnej niemożności przeprowadzenia szkoleń i kontroli wewnętrznych z powodu redukcji (ograniczeń) kadrowych pracowników zatrudnionych w wydziale.

Oдноśnie zarzutów z pkt. 3 orzeczenia polegających na niezrealizowaniu obowiązku racjonalnego gospodarowania składnikami majątkowymi od 2013 r. to powód przyznał w toku czynności wizytacyjnych przeprowadzonych w dniach 2-4 października 2017 r., że nie wprowadzono do realizacji zakresu prac wynikających z protokołu przeglądu stanu zabezpieczeń techniczno-ochronnych oraz sprawności sprzętu i urządzeń Aresztu Śledczego w Ś. z dnia 6 maja 2016

r. i 2 listopada 2016 r. Twierdzenie powoda na temat tego, że priorytet stanowiły zadania robocze o tyle było nie potwierdzone, że nie posiadał zgody na odstępnie od ww. prac (k.95 akt dyscyplinarnych).

Zarzut z pkt 4 opierał się na tym, że w wyniku kontroli w trybie uproszczonym przeprowadzonej w okresie 14-24 listopada 2017 r. zostało ustalone, że ostatnie wpisy w książce obiektu budowlanego dla budynku penitencjarnego zostały umieszczone w 2013 r.(k. 112 akt dyscyplinarnych), co skutkowało naruszeniem art. 64 ust. 1 przepisów prawa budowlanego i § 16 wytycznych nr 1/2011 Dyrektora Generalnego z dnia 3 marca 2011 r. Zdaniem Sądu, zeznania powoda złożone na rozprawie w dniu 23 maja 2019 r., w których wskazywał na brak negatywnych skutków z takiego zachowania wynikających nie uwalniają go od odpowiedzialności z tego tytułu, ponieważ ich wystąpienie lub niewystąpienie jest bez znaczenia niezrealizowania samego obowiązku dokonania wpisu w książce obiektu budowlanego.

Dalej Sąd Okręgowy koncentrował się na materii przeglądu wszystkich cel mieszkalnych przez powołaną do tego celem ustalenia ich wyposażenia w sprzęt kwaterunkowy odpowiadający normom określonym przepisami, podjęciu działań dotyczących wyeliminowania istniejących ściennych baterii umywalkowych w celu ograniczenia znacznego zużycia wody w jednostce czy też niewykonania zaplanowanego na październik br. odświeżenia pomieszczenia, w którym nadal opada tynk z sufitu i występują ubytki płytek na ścianach.

Sąd I instancji uznał więc, że wszystkie zarzuty wskazane w zaskarżonym orzeczeniu, za wyjątkiem tego wynikającego z niewykonania polecenia 9 po wizytacji z 21 sierpnia 2017 r. znalazły potwierdzenie, przy czym co do baterii łazienkowych – zdaniem Sądu – nie doszło do istotnego uchybienia, bowiem gdyby nawet podjął powód żądane od niego działania, to zamierzony nimi efekt i tak nie zostałby osiągnięty.

Sąd uznał, że zastosowana wobec powoda za dopuszczone się uchybienia kara dyscyplinarna jest adekwatna do wagi dopuszczonych się przez niego czynów.

W szczególności podkreślił, że wszystkie istotne elementy mające wpływ na różnicowanie kar dyscyplinarnych zostały uwzględnione i obiektywnie ocenione. Dodatkowo podniósł, że wobec powoda jako funkcjonariusza formacji mundurowej są stawiane dodatkowe wysokie kryteria. Szczególnie tyczą się osób zajmujących stanowiska kierownicze, jakim też jest kierownik działu kwatermistrzowskiego. Niedopełnienie szeregu obowiązków w znacznej perspektywie czasu (nieprowadzenie książki obiektu budowlanego obejmowało okres lat 2013-2017) przede wszystkim przez zaniechanie powoda wskazuje, że za zasadną należy uznać zastosowaną karę dyscyplinarną, przy czym winy tej nie umniejsza przyjęta przez powoda linia obrony koncentrująca się na niepełnej obsadzie kadrowej.

Wobec tego odwołanie powoda podlegało oddaleniu, a w zakresie kosztów orzeczono na podstawie art 98 § 1 k.p.c. i § 9 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Z wyrokiem tym nie zgodził się powód i w wywiezionej apelacji (k. 196-198 akt sądowych) zaskarżył go w całości, zarzucając:

1. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd I instancji dowolnej oceny materiału dowodowego i w konsekwencji dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, w szczególności polegających na:

a. przyjęciu, że ograniczenie obsady działu kwatermistrzowskiego, którym kierował powód, nie miało wpływu na realizację obciążających go obowiązków;

b. nieuwzględnieniu poziomu środków finansowych przyznanych powodowi w ramach pełnienia funkcji kwatermistrza, przy ocenie zawinięcia powoda w braku realizacji niektórych z obciążających go obowiązków;

2. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 239 ust. 1 ustawy z dnia 10.08.2018 o Służbie Więziennej poprzez jego wadliwe zastosowanie w wyniku dokonania błędnej wykładni, to jest poprzez utrzymanie w mocy orzeczenia

wymierzającego powodowi karę niewspółmierną do popełnionego przewinienia dyscyplinarnego i stopnia zawinienia, bez uwzględnienia skutków działań, rodzaju i stopnia naruszeń ciężących na powodzie obowiązków, pobudek działania oraz zachowania obwinionego przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego i dotychczasowego przebiegu jego służby.

W związku z powyższym apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego wraz z kosztami zastępstwa procesowego, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie odmiennie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie odwołania powoda w całości, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie odmiennie co do istoty sprawy poprzez orzeczenie łagodniejszej kary dyscyplinarnej, a nadto o zasądzenie normatywnych kosztów procesu.

W odpowiedzi na apelację (k. 207-210 akt sądowych) pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie normatywnych kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny ustalił:

Zgodnie z Regulaminem nr 1/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 18.10.2010 r. funkcjonariusz i pracownik powinien wykonywać czynności służbowe profesjonalnie według najlepszej woli i wiedzy oraz z należytą starannością i rzetelnością, dążyć do osiągnięcia najlepszych rezultatów swej służby, wykazując się odpowiedzialnością, odwagą, ofiarnością oraz uczciwością. Funkcjonariusze i pracownicy winni wzajemnie służyć sobie radą i pomocą, a także dzielić się swoimi doświadczeniami zawodowymi oraz wzajemnie wspierać w rozwiązywaniu problemów zawodowych. Funkcjonariusz i pracownik wszelkie uwagi o dostrzeżonych zaniedbaniach lub błędach w postępowaniu innego funkcjonariusza lub pracownika powinien przedstawić temu funkcjonariuszowi albo pracownikowi. W przypadku rażącego zaniedbania obowiązków lub zasad etyki zawodowej funkcjonariusz i pracownik jest zobowiązany do poinformowania o tym bezpośredniego przełożonego tego funkcjonariusza albo pracownika. Przełożony, oceniając podległych funkcjonariuszy i pracowników, jest zobowiązany kierować się sprawiedliwością i obiektywizmem. W sprawach nieuregulowanych przepisami prawa lub nieujętych w niniejszym regulaminie funkcjonariusz i pracownik powinien kierować się ogólnie przyjętymi zasadami współżycia społecznego i postępować tak, aby jego działania mogły być wzorem praworządności i prowadziły do pogłębienia zaufania obywateli do Służby Więziennej (§ 7, § 13 ust. 1, § 14, § 16, § 19).

Zgodnie z Regulaminem nr 2/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 18.10.2010 r. Przełożony czuwa nad zachowaniem porządku w służbie oraz przeciwdziała wszelkim poczynaniom mogącym spowodować niewłaściwą realizację zadań i obowiązków służbowych. Przełożony obowiązany jest, w ramach posiadanych kompetencji, w szczególności do: tworzenia warunków do sprawnej i efektywnej realizacji zadań służbowych przez podwładnych; organizowania służby lub pracy podwładnych w sposób planowy i racjonalnie obciążający funkcjonariuszy; sprawowania nadzoru oraz kontroli sposobu wykonania działań i uzyskanych rezultatów oraz terminowości rozpoczęcia i zakończenia działań; korygowania działań w razie stwierdzenia wadliwego sposobu wykonywania określonego zadania. Wykonywanie czynności przez podwładnego polega w szczególności na terminowej, dokładnej i starannej realizacji zadań stałych, określonych w indywidualnym zakresie obowiązków (czynności) oraz poleceń przełożonego. Przy wydawaniu i wykonywaniu poleceń obowiązują następujące zasady: polecenie powinno być zwarte i zrozumiałe, a wydający polecenie obowiązany jest uwzględnić poziom przygotowania podwładnego oraz warunki i okoliczności wykonania polecenia, a o wykonaniu polecenia funkcjonariusz melduje temu przełożonemu, który je wydał, chyba że ten zarządził inaczej (§ 14, § 15 pkt 1, 2, 4, 5, § 17 pkt 1, § 19 pkt 1 i 5).

Zgodnie z Wytycznymi nr 1/2011 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 03.03.2011 r. działy kwatermistrzowskie jednostek organizacyjnych są zobowiązane do prowadzenia bieżącej ewidencji wydatków w zakresie: dostawy energii elektrycznej; dostawy i zużycia czynników grzewczych; dostawy wody i odprowadzania ścieków; remontów i konserwacji obiektów budowlanych; ochrony środowiska. W celu właściwego utrzymania obiektów budowlanych przeprowadza się kontrole okresowe. Dane zawarte w protokołach z kontroli okresowych oraz

innych przeglądów dokonywanych w jednostkach organizacyjnych, stanowią podstawę do sporządzenia wniosków remontowych, według wzoru określonego w załączniku nr 1 do wytycznych. Wnioski remontowe sporządza się dla zadań planowanych do realizacji systemem zleconym. Wnioski remontowe zatwierdza dla zadań, których okres realizacji nie przekracza roku budżetowego - właściwy dyrektor okręgowy Służby Więziennej; dla zadań, których okres realizacji przekracza rok budżetowy - Dyrektor Generalny. Zatwierdzony wniosek remontowy nie upoważnia do zaciągnięcia zobowiązań dotyczących realizacji zadania remontowego. Niezależnie od kontroli okresowych jednostka organizacyjna ma obowiązek dokonywania, raz w roku w okresie jesiennym, przeglądu roboczego obiektów i urządzeń jednostki, mającego na celu ustalenie zakresu koniecznych do wykonania prac remontowo-konserwacyjnych. Przeglądu roboczego dokonuje powołana przez kierownika jednostki organizacyjnej komisja, w składzie co najmniej 3 osobowym, przy czym przewodniczącym tej komisji powinien być kierownik działu kwatermistrzowskiego danej jednostki organizacyjnej. Do składu komisji powinny być włączane przede wszystkim osoby legitymujące się uprawnieniami do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie. Z przeprowadzonego przeglądu roboczego sporządza się protokół, który po zatwierdzeniu przez kierownika jednostki organizacyjnej stanowi podstawę opracowania harmonogramu robót konserwacyjnych. Protokół powinien zawierać, w szczególności: zakres koniecznych do wykonania prac remontowo-konserwacyjnych z uwzględnieniem danych zawartych w protokołach z kontroli i przeglądów, zakres niewykonanych robót konserwacyjnych ujętych w harmonogramach z lat ubiegłych i przyczyn ich nie wykonania; wskazania dotyczące potrzeby przeprowadzenia dodatkowych kontroli z udziałem osób legitymujących się uprawnieniami budowlanymi; ocenę przygotowania obiektów, urządzeń i instalacji do sezonu zimowego. Harmonogram robót konserwacyjnych stanowi podstawę do wdrożenia określonych w nim prac i winien zawierać przede wszystkim: nazwę i numer ewidencyjny obiektu budowlanego; określenie zakresu koniecznych do wykonania prac konserwacyjnych; terminy rozpoczęcia i zakończenia planowanego zakresu prac; szacunkowy koszt wykonania; sposób realizacji; osobę odpowiedzialną za realizację i nadzór nad pracami konserwacyjnymi. W przypadku awarii lub nieprzewidywanego zwiększenia zakresu prac konserwacyjnych sporządza się protokół konieczności, który jednocześnie stanowi podstawę do dokonania korekt w opracowanym harmonogramie robót konserwacyjnych. Harmonogram robót konserwacyjnych oraz protokół konieczności zatwierdza kierownik jednostki organizacyjnej (§ 19, § 21 ust. 1, § 22-24, § 25-30).

Zgodnie z Zarządzeniem nr 25/2017 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 07.04.2017 r. ustalenia kontroli wewnętrznej opisuje się w książce kontroli wewnętrznej, prowadzonej w każdej komórce organizacyjnej, z określeniem przedmiotu i zakresu kontroli, daty jej przeprowadzenia, imienia, nazwiska i stanowiska służbowego kontrolującego oraz osoby odpowiedzialnej za kontrolowaną problematykę, a także konkretnych poleceń, terminów ich realizacji i osób odpowiedzialnych za ich wykonanie. Po upływie terminu kontrolujący sprawdza sposób wykonania wydanych poleceń. W jednostkach organizacyjnych, w których nie ma wyodrębnionych komórek organizacyjnych, prowadzi się jedną książkę kontroli wewnętrznej. Z ustaleniami kontroli wewnętrznej zapoznaje się osoby odpowiedzialne za kontrolowaną problematykę oraz kierownika danej jednostki organizacyjnej (§ 5 ust. 1, 2 i 5).

Powód Ł. W. jest funkcjonariuszem Służby Więziennej od dnia 20.10.2006 r. Od tego czasu otrzymał nagrody uznaniowe w dniach: 11.12.2016 r., 22.10.2007 r., 17.12.2007 r., 03.11.2008 r., 20.11.2008 r., 16.12.2008 r., 30.12.2008 r., 13.05.2009 r., 31.08.2009 r., 23.06.2010 r., 13.12.2010 r., 08.03.2011 r., 29.03.2011 r., 09.06.2011 r., 27.03.2013 r., 12.03.2014 r., 23.03.2015 r., 16.02.2016 r.,

Powód był opiniowany w dniach 20.10.2007 r., 18.09.2008 r., 12.07.2010 r., 11.06.2013 r., 04.05.2016 r. i wówczas stwierdzano pełną przydatność do służby oraz spełnianie wszystkich kryteriów do mianowania na funkcjonariusza w służbie stałej, a nadto był przewidywany do awansowania na wyższe stanowiska służbowe.

Powód był także wyróżniany urlopem nagrodowym – 27.02.2014 r., 08.05.2015 r., 22.10.2015 r. oraz w dniu 8.02.2016r. odznaczony brązową Odznaką za Zasługi w Pracy Penitencjarnej.

Dowód:

- Regulamin nr 1/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 18.10.2010 r. – k. 221-224 akt sądowych

- Regulamin nr 2/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 18.10.2010 r. – k. 225-232 akt sądowych
- Wytyczne nr 1/2011 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 03.03.2011 r. – k. 233-253 akt sądowych
- Zarządzenie nr 25/2017 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 07.04.2017 r. – k. 254-258 akt sądowych
- akta osobowe powoda – rozdz. II, k. 16, 22-22v, 24, 25, 38-38v, 41, 42, 44, 46, 54, 56, 74, 78-78v, 89, 92, 97, 100, 110, 111-115, 121, 123, 134, 136, 138, 141, 143, 146-148

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja była częściowo zasadna.

W pierwszej kolejności należało wskazać na wymagającą sprostowania oczywistą omyłkę pisarską zawartą w sentencji zaskarżonego wyroku, a dotyczącą oznaczenia strony pozwanej. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku, powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22.09.2016 r. (III PZP 7/16), jednoznacznie wskazał, że stroną pozwaną w sprawie z odwołania funkcjonariusza Służby Więziennej od orzeczenia oraz postanowienia kończącego postępowanie dyscyplinarne jest Skarb Państwa - jednostka organizacyjna, której kierownik wydał to orzeczenie. Pogląd ten jest trafny, a zatem tylko wskutek oczywistej omyłki pisarskiej mogło dojść do oznaczenia strony pozwanej w sentencji zaskarżonego wyroku w sposób inny niż określenie jednostki organizacyjnej, którą kieruje wyższy przełożony dyscyplinarny powoda, a taką jednostką jest Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej we W.. Z powyższych względów – na podstawie art. 350 § 3 kpc - należało orzec jak w punkcie IV sentencji wyroku Sądu Apelacyjnego.

Odnosząc się do wniesionej przez powoda apelacji należało uznać ją za zasadną w części, w jakiej wnosił on o zmianę wyroku i orzeczenie łagodniejszej kary dyscyplinarnej. Apelacja formułowała zarzuty naruszenia prawa materialnego i procesowego, jednak rozważania wypada rozpocząć od oceny zasadności podniesionych zarzutów procesowych. Tylko bowiem prawidłowo ustalony stan faktyczny może stanowić podstawę do oceny poprawności zastosowania prawa materialnego (por. wyrok SN z dnia 26 marca 2004 r., I CK 208/03, Lex 182074). W zakresie naruszenia art. 233 kpc apelujący poprzestał na podniesieniu nieuwzględnienia przez sąd I instancji okoliczności dotyczących ograniczenia obsady działu kierowanego przez powoda oraz poziomu środków finansowych przyznanych powodowi w ramach pełnienia funkcji kwatermistrza. Już to tylko wskazywało na nienegowanie przez apelującego prawidłowości ustaleń dotyczących opisanych w części ustalającej uzasadnienia wyroku zachowań powoda, które to zachowania stanowiły z kolei podstawę wydania spornego orzeczenia dyscyplinarnego. Spór zatem na etapie postępowania apelacyjnego sprowadzał się do oceny, czy opisane w zaskarżonym orzeczeniu dyscyplinarnym zachowania powoda stanowiły przewinienie dyscyplinarne lub przewinienia dyscyplinarne oraz, czy ewentualnie zasadnie wymierzona za nie kara była karą współmierną do wagi tego przewinienia – w rozumieniu art. 239 ustawy z 9.04.2010r. o Służbie Więziennej (tj. Dz.U. z 2019r., poz. 1427 – dalej jako ustawa) – co nawiązuje do drugiego zarzutu apelacji. W niniejszej sprawie wyższy przełożony dyscyplinarny powoda uznał powoda za winnego popełnienia czynów polegających na niewłaściwym wykonywaniu obowiązków służbowych oraz czynów związanych z niewykonywaniem poleceń służbowych. Definiujący pojęcie przewinienia służbowego przepis art. 230 ustawy stanowi, że przewinieniem dyscyplinarnym jest również niewykonanie obowiązków wynikających z przepisów prawa. Pomimo zatem niesformułowania w apelacji wprost zarzutów dotyczących błędnej wykładni tego przepisu prawa materialnego dla prawidłowej oceny zasadności zarzutów apelacyjnych konieczne było przedstawienie wykładni art. 230 ustawy prowadzącej do wniosku - zdaniem Sądu Apelacyjnego, że nie każde niewłaściwe wykonanie obowiązków służbowych stanowi przewinienie dyscyplinarne pozwalające na wymierzenie sprawcy kary dyscyplinarnej. Jak już wyżej zaznaczono sposób sformułowania zarzutów dyscyplinarnych postawionych powodowi sprowadzał spór do ocen, czy zarzucane mu zachowania nosiły znamiona naruszenia dyscypliny służbowej, a ściślej - niewykonania obowiązków wynikających z przepisów prawa. Natomiast art. 230 ust. 3 pkt 1 do 12 wymienia przypadki naruszenia dyscypliny służbowej. Wymieniony w tym przepisie katalog naruszeń dyscypliny służbowej ma charakter otwarty. Nie mniej jednak wskazywanie przez ustawodawcę przykładów naruszenia dyscypliny służbowej ma walor wykładni

autentycznej, pozwalającej na rozszerzenie tego katalogu o inne, lecz adekwatne do wymienionych przez prawodawcę przykładów. Adekwatność ta winna się wyrażać porównywalnym ciężarem gatunkowym naruszenia dyscypliny służbowej do przykładowych naruszeń opisanych w ust. 3 art. 230 ustawy. Mogą, zatem wystąpić takie przypadki niewykonania w sposób oczekiwany przez przełożonych obowiązków służbowych, które to przypadki nie kwalifikują się, jako delikt dyscyplinarny. Sytuacja taka ma miejsce w szczególności, zdaniem Sądu, gdy sposób wykonywania obowiązków w konkretnej sytuacji nie jest ściśle uregulowany w przepisach prawa i realizacja tych obowiązków zależy od właściwej oceny sytuacji przez funkcjonariusza. Posiłkowo za taką interpretacją pojęcia przewinienie służbowe przemawia też treść ust. 6 art. 230 ustawy, który przewiduje możliwość wystąpienia przewinień dyscyplinarnych nie kwalifikujących się na zastosowanie kary dyscyplinarnej. Oznaczało to, że strona pozwana winna była wykazać takie zachowania powoda, które będąc niewykonaniem obowiązków wynikających z przepisów prawa jednocześnie zostały wymienione w ust. 3 art. 230 ustawy lub też miały adekwatny do tych przewinień ciężar gatunkowy.

Zarzuty stanowiące podstawę wymierzenia powodowi kary dyscyplinarnej odwoływały się do niewykonania przez powoda obowiązków opisanych w Regulaminie nr 1/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 18.10.2010 r., Regulaminie nr 2/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 18.10.2010 r., Wytycznych nr 1/2011 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 03.03.2011 r. czy Zarządzeniu nr 25/2017 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 07.04.2017 r., z treści których Sąd Apelacyjny poczynił dalsze ustalenia faktyczne relewantne w niniejszej sprawie, choć pominięte przez Sąd Okręgowy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego działania i zaniechania powoda w rozpoznawanej sprawie – jakkolwiek bezsporne co do faktycznego ich zaistnienia, to jednak muszą być kwalifikowane w sposób dwojaki, tzn. jako przewinienia dyscyplinarne sensu stricto oraz na inne uchybienia o charakterze ogólnooorganizacyjnym. O ile bowiem niewykonywanie poleceń przełożonych należy wprost zakwalifikować jak substrat postępowania dyscyplinarnego, to już uchybienia w postaci nieregularnego wypełniania książki napraw, czy też ponadnormatywne zużycie wody w łazniach w związku z nieodpowiednią konstrukcją baterii prysznicowej musi być nader ostrożnie rozliczanie w kategoriach deliktu dyscyplinarnego powoda.

Odnośnie do tego pierwszego, to zgodnie z art. 1 ustawy branżowej, Służba Więzienna jest umundurowaną i uzbrojoną formacją apolityczną podległą Ministrowi Sprawiedliwości, posiadającą własną strukturę organizacyjną. Zatem, jak każdą tego typu instytucję cechuje ją hierarchiczne podporządkowanie, zaś kandydaci do niej wymogom tym muszą się bezwzględnie podporządkować. W świetle tego okoliczność niewykonania wydanych powodowi poleceń służbowych w sposób oczywisty i jednoznaczny narusza obowiązujące apelującego pragmatyki służbowe w ten choćby sposób, że stoi w sprzeczności z treścią Regulaminu nr 2/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 18.10.2010 r., z którego jasno wynika, że przy wydawaniu i wykonywaniu poleceń obowiązują następujące zasady: polecenie powinno być zwięzłe i zrozumiałe, a wydający polecenie obowiązany jest uwzględnić poziom przygotowania podwładnego oraz warunki i okoliczności wykonania polecenia, a o wykonaniu polecenia funkcjonariusz melduje temu przełożonemu, który je wydał, chyba że ten zarządził inaczej. Nie sposób więc na gruncie tego rodzaju przewinień znaleźć usprawiedliwienie uchybień w postępowaniu powoda, tym bardziej, że w sprawie nie miał miejsca przypadek wydania poleceń niezgodnych z prawem. Tylko taka bowiem sytuacja mogłaby usprawiedliwić powstrzymanie się powoda przed wykonaniem polecenia służbowego.

Natomiast w kwestii pozostałych, lecz stanowiących zasadniczą część zarzutów stawianych powodowi, to należało stwierdzić, że w istocie ogniskują się one wokół spraw dotyczących bieżącej organizacji pracy. Za takie bowiem uznać należy choćby wskazanie w części wstępnej uzasadnienia ponadnormatywne zużycie wody w łazniach w związku z nieodpowiednią konstrukcją baterii prysznicowej, czy brak wpisów w książce remontów, czy w końcu ubytki w glazurze ściennej w łazni. W ocenie Sądu dla takich przypadków ustawodawca przewidział tryb postępowania unormowany w treści art. 86 i n. ustawy. Zgodnie z tymi przepisami funkcjonariusz podlega okresowemu opiniowaniu służbowemu, które ma na celu: stworzenie podstaw do określenia indywidualnego programu rozwoju zawodowego; ustalenie przydatności do służby, ocenę wywiązywania się z obowiązków służbowych oraz przydatności na zajmowanym

stanowisku; wyłanianie kandydatów do mianowania i powoływania na wyższe stanowiska służbowe oraz awansowania na wyższe stopnie Służby Więziennej.

W opiniowaniu służbowym w zależności od zajmowanego stanowiska i charakteru wykonywanych zadań służbowych uwzględnia się odpowiednio następujące kryteria:

- 1) umiejętności zawodowe, z uwzględnieniem wymagań na zajmowanym stanowisku służbowym, kwalifikacji specjalistycznych wynikających z ukończenia szkoleń lub studiów, znajomości języków obcych oraz wyniki osiągnięte przez funkcjonariusza podczas szkoleń;
- 2) wykorzystywanie posiadanych umiejętności, z uwzględnieniem znajomości obowiązujących przepisów i procedur oraz ich stosowania, zasobu wiadomości i umiejętności pozwalających na wywiązywanie się z obowiązków i realizację zadań służbowych na zajmowanym stanowisku;
- 3) inicjatywę oraz podnoszenie kwalifikacji, a także umiejętności samodzielnego wyszukiwania i zdobywania niezbędnych informacji;
- 4) umiejętność planowania i organizowania pracy, z uwzględnieniem zdolności stopniowania zadań według ich ważności, oraz sprawność i terminowość realizacji zadań;
- 5) umiejętność pracy w zespole, z uwzględnieniem przejawiania postawy sprzyjającej kształtowaniu dobrej atmosfery pracy, niepowodowania sytuacji konfliktowych, a w razie potrzeby udzielania pomocy i doradzania;
- 6) komunikatywność, z uwzględnieniem umiejętności przekazywania, odbierania i rozumienia informacji w mowie i piśmie, jasnego i wyrazistego formułowania wypowiedzi w sposób gwarantujący ich zrozumienie;
- 7) zdolność analitycznego myślenia, z uwzględnieniem umiejętności oceny wartości informacji, ich źródeł i wyboru oraz interpretowania, wyciągania wniosków;
- 8) samodzielność, z uwzględnieniem umiejętności działania bez angażowania innych osób oraz konieczności nadzoru przełożonych;
- 9) motywację i kreatywność, z uwzględnieniem umiejętności tworzenia nowych rozwiązań oraz doskonalenia już istniejących, inicjowania działań i przyjmowania odpowiedzialności za nie;
- 10) dyspozycyjność, z uwzględnieniem możliwości i gotowości podejmowania oraz realizacji zadań i czynności służbowych;
- 11) radzenie sobie w sytuacjach kryzysowych, z uwzględnieniem umiejętności stanowczego i zdecydowanego działania w sytuacjach nietypowych, gdy nie wystarczają obowiązujące (standardowe) procedury postępowania, odporność na stres, opanowanie emocjonalne, umiejętność dostosowania działań do szybko zmieniających się warunków i sytuacji;
- 12) przestrzeganie etyki zawodowej i zdyscyplinowanie, z uwzględnieniem przestrzegania zasad wynikających ze złożonego ślubowania.

W opiniowaniu służbowym na wyższe stanowiska kierownicze w Służbie Więziennej oraz opiniowaniu funkcjonariuszy zajmujących stanowiska kierownicze oprócz kryteriów wymienionych powyżej ocenie podlegają:

- 1) umiejętność efektywnego zarządzania, z uwzględnieniem umiejętności prawidłowego rozlokowania i wykorzystania potencjału ludzkiego oraz zasobów rzeczowych, finansowych i informacyjnych, niezbędnych w realizacji zadań służbowych, umiejętności pozyskania nowych zasobów, nadzoru nad realizacją czynności służbowych oraz kontroli realizacji zadań, a także motywowania podległych funkcjonariuszy i pracowników do wyższej jakości pracy oraz rozwoju zawodowego;

2) zdolność negocjowania, z uwzględnieniem umiejętności wypracowania pożądanego stanowiska, utrzymania właściwych stosunków międzyludzkich, a w sytuacji konfliktowej - podejmowania otwartej dyskusji na temat źródeł konfliktu w celu rozwiązania problemu;

3) umiejętność strategicznego myślenia, rozpoznawania potrzeb i generowania kierunków działania, umiejętność oceny ryzyka, tworzenia strategii działania zgodnej z celami służby.

Wyjaśnienia wymaga, że celem opiniowania jest przede wszystkim ocena wywiązywania się funkcjonariusza z obowiązków służbowych, ustalenie przydatności na zajmowanym stanowisku służbowym, wskazanie ewentualnych potrzeb lub możliwości przeniesienia na inne stanowisko, określenie perspektyw w służbie. Opiniowanie służbowe funkcjonariuszy powinno z jednej strony motywować ich do sprawnego wykonywania zadań i obowiązków na zajmowanym stanowisku, a z drugiej wyłaniać najlepszych kandydatów do mianowania na wyższe stanowisko służbowe oraz na wyższy stopień. Przewidziane okresowe opiniowanie służbowe funkcjonariuszy Służby Więziennej sprzyja efektywniejszemu i prawidłowemu wykorzystaniu kadry Służby Więziennej. Opinia służbowa jest podstawowym źródłem informacji o funkcjonariuszu, jego umiejętnościach, kwalifikacjach, postawie i wynikach osiągniętych w służbie (E. W., Wybrane problemy pragmatyki Służby Więziennej, Kalisz 2009, s. 24). Skutki negatywnej opinii służbowej mogą być różnego rodzaju. Po pierwsze stwierdzenie nieprzydatności do służby w opinii służbowej w trakcie trwania służby przygotowawczej skutkuje obligatoryjnym zwolnieniem funkcjonariusza Służby Więziennej (zob. art. 96 ust. 1 pkt 1 ustawy). Natomiast funkcjonariusz Służby Więziennej w służbie stałej może (ale nie musi) być zwolniony w przypadku niewywiązywania się z obowiązków służbowych w okresie odbywania służby stałej, stwierdzonego w dwóch kolejnych opiniach, między którymi upłynęło co najmniej sześć miesięcy (zob. art. 96 ust. 2 pkt 1 ustawy). Jednak, zgodnie z art. 85 ust. 2 pkt 3 ustawy, zaistnienie tej samej przesłanki może być podstawą nie zwolnienia funkcjonariusza ze służby, lecz przeniesienia na niższe stanowisko służbowe. Również w tym przypadku przepis ma charakter fakultatywny, przewidując taką możliwość, nie nakładając obowiązku przeniesienia na niższe stanowisko. Tym samym w przypadku zaistnienia tej samej przesłanki mogą być brane pod uwagę trzy możliwości: funkcjonariusz może pozostać na dotychczasowym stanowisku (co umożliwi fakultatywny charakter przepisu), może zostać przeniesiony na niższe stanowisko, a w skrajnych przypadkach może zostać zwolniony ze służby.

Wśród przypadków wymienionych w ustawie jako podstawa umożliwiająca przeniesienie na niższe stanowisko służbowe, nie przewidziano przesłanki "przydatności na zajmowanym stanowisku". Należy przy tym zauważyć, że jednym z celów wydawania opinii służbowych wskazanych przez samego ustawodawcę jest ustalenie przydatności na zajmowanym stanowisku.

Po drugiej inną ujemną konsekwencją wydania negatywnej opinii służbowej może być niemożność awansowania na wyższe stanowisko oraz nadanie kolejnego wyższego stopnia Służby Więziennej. Konsekwencja ta nie została wprost wyrażona w samej ustawie, można ją jednak wyinterpretować jako wymóg konieczny i oczywisty. Po trzecie konsekwencją wydania opinii służbowej o niewywiązywaniu się przez funkcjonariusza z obowiązków służbowych na zajmowanym stanowisku, stwierdzonym w okresie służby stałej; nieprzydatności na zajmowanym stanowisku w okresie służby stałej; nieprzydatności do służby w okresie służby przygotowawczej, będzie nieprzyznanie funkcjonariuszowi nagrody rocznej (zob. art. 199 pkt 3 ustawy o SW). W sytuacji zatem, gdy przełożeni stwierdzają niewywiązywanie się funkcjonariusza z obowiązków służbowych na zajmowanym stanowisku, w zakresie i o ciężarze gatunkowym nieodpowiadającym przewinieniu służbowemu kwalifikującymi się ukaraniu karą wyznaczenia niższego stanowiska, właściwe jest przeniesienie tego funkcjonariusza na niższe stanowisko w trybie przewidzianym w art. 85 § 2 pkt ustawy. Wbrew bowiem twierdzeniu strony pozwanej kara wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe należy do najsurowszych kar z katalogu kar dyscyplinarnych zawartym w art. 232 ustawy i wina być stosowana w przypadku najcięższych przewinień wymienionych w art. 230 ust 3 ustawy lub im odpowiadającym. Tak stało się w rozpoznawanym przypadku. Powód – jakkolwiek dopuścił się pewnych przewinień – bowiem nie do pogodzenia z dobrem służby pozostaje fakt, że uchylał się on od wykonywania poleceń służbowych, to jednakowoż niedociągnięcia organizacyjne nie przemawiały już tak wyraźnie za zasadnością wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec

powoda i winny być kwalifikowane łagodniej – choćby przez pryzmat czy opiniowania służbowego, czy też rozmowy dyscyplinującej.

Wszystkie te okoliczności ujmowane łącznie prowadziły do wniosku, że wymierzenie powodowi za przewinienia służbowe, których się on dopuścił kary wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe było karą niewspółmierną do rodzaju i stopnia naruszenia ciężących na obwinionym obowiązków, ani przebiegu jego dotychczasowej służby. Słusznie bowiem podnosiła apelacja, że do momentu wszczęcia postępowania dyscyplinarnego bezpośredni przełożony powoda nie zgłaszał zastrzeżeń do jego pracy, a ponadto powód był regularnie nagradzany, w tym przez Ministra Sprawiedliwości. Nie bez znaczenia była również nie kwestionowany przez stronę pozwaną fakt niewystarczającej obsady personalnej działu kierowanego przez powoda.

Te okoliczności wpłynęły na reformatoryjne orzeczenie sądu odwoławczego i o tym na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzeczono w pkt I sentencji, przyjmując że przewidziana w art. 232 pkt 3 kara ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby w Służbie Więziennej odpowiada ciężarowi wykazanych powodowi przewinień dyscyplinarnych. Tym samym dalej idąca apelacja jako niezasadna podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c. (pkt III). Konsekwencją tego jest wzajemnie zniesienie kosztów postępowania w obu instancjach (pkt II i V), o czym orzeczono na mocy art. 100 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. Zasady słuszności sprzeciwia się wzajemnemu zniesieniu kosztów procesu w oparciu o art. 100 k.p.c., w wypadku istnienia znacznej różnicy kosztów poniesionych przez każdą ze stron oraz różnicy w kosztach jaką powinna każda ze stron ponieść wskutek ostatecznego wyniku procesu (post. SN z 28.02.1985r. , II CZ 21/85, niepubl.). W tej sprawie nie było więc przeszkód, by opisaną instytucję zastosować.

sędzia Barbara Staśkiewicz	sędzia Ireneusz Lejczak	sędzia Grażyna Szyburska-Walczak

R.S.